

Κατευθυντήριες γραμμές

για την τροποποίηση των κατευθυντηρίων γραμμών EBA/2021/02 σχετικά με τη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη και τους παράγοντες τους οποίους θα πρέπει να εξετάζουν τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί κατά την εκτίμηση του κινδύνου νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που συνδέεται με τις επιμέρους επιχειρηματικές σχέσεις και τις περιστασιακές συναλλαγές («Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους παράγοντες κινδύνου ΞΧ/ΧΤ»), σύμφωνα με τα άρθρα 17 και 18 παράγραφος 4 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849

1. Υποχρεώσεις συμμόρφωσης και υποβολής στοιχείων και αναφορών

Καθεστώς των κατευθυντήριων γραμμών

1. Το παρόν έγγραφο περιέχει κατευθυντήριες γραμμές οι οποίες εκδίδονται βάσει του άρθρου 16 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010¹. Σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010, οι αρμόδιες αρχές και τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για να συμμορφωθούν με τις κατευθυντήριες γραμμές.
2. Οι κατευθυντήριες γραμμές παρουσιάζουν την άποψη της EAT σχετικά με τις κατάλληλες εποπτικές πρακτικές στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Συστήματος Χρηματοοικονομικής Εποπτείας, ή σχετικά με τον τρόπο ορθής εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας σε συγκεκριμένο τομέα. Οι αρμόδιες αρχές, όπως ορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010, προς τις οποίες απευθύνονται οι κατευθυντήριες γραμμές, πρέπει να συμμορφωθούν ενσωματώνοντάς τις δεόντως στις πρακτικές τους (π.χ. τροποποιώντας το νομικό τους πλαίσιο ή τις εποπτικές διαδικασίες τους), συμπεριλαμβανομένων των σημείων στα οποία οι κατευθυντήριες γραμμές απευθύνονται κυρίως στα ιδρύματα.

Απαιτήσεις υποβολής στοιχείων και αναφορών

3. Σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010, οι αρμόδιες αρχές πρέπει να γνωστοποιήσουν στην EAT αν συμμορφώνονται ή προτίθενται να συμμορφωθούν προς τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές, ή άλλως να εκθέσουν τους λόγους μη συμμόρφωσης, έως τις 03.10.2023. Εάν η προθεσμία γνωστοποίησης παρέλθει άπρακτη, η EAT θεωρεί ότι οι αρμόδιες αρχές δεν συμμορφώνονται. Οι γνωστοποιήσεις πρέπει να αποστέλλονται, με την υποβολή του εντύπου που παρέχεται στον δικτυακό τόπο της EAT, με την επισήμανση «EBA/GL/2023/03». Οι γνωστοποιήσεις πρέπει να υποβάλλονται από πρόσωπα δεόντως εξουσιοδοτημένα να γνωστοποιούν τη συμμόρφωση εκ μέρους των αρμόδιων αρχών τους. Οποιαδήποτε μεταβολή στην κατάσταση συμμόρφωσης πρέπει επίσης να αναφέρεται στην EAT.

¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής (Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών), την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 716/2009/ΕΚ και την κατάργηση της απόφασης 2009/78/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 331, της 15.12.2010, σ. 12).

4. Οι γνωστοποιήσεις δημοσιεύονται στον διαδικτυακό τόπο της ΕΑΤ, σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 3.

2. Αντικείμενο, πεδίο εφαρμογής και ορισμοί

Ορισμοί

5. Για τους σκοπούς των τροποποιούμενων κατευθυντηρίων γραμμών, προστίθεται ο ακόλουθος ορισμός:

Οργανισμοί μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα Ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός είναι νομικό πρόσωπο ή μόρφωμα ή οργανισμός που ασχολείται κατά κύριο λόγο με την άντληση ή την εκταμίευση κεφαλαίων για φιλανθρωπικούς, θρησκευτικούς, πολιτιστικούς, εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς ή σωματειακούς σκοπούς.

3. Εφαρμογή

Ημερομηνία εφαρμογής

6. Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές τίθενται σε ισχύ από την 03.11.2023.

4. Κατευθυντήρια γραμμή για τους πελάτες που είναι ΟΜΚΧ

Η κατευθυντήρια γραμμή 2.7.δ) αντικαθίσταται με το ακόλουθο κείμενο:

2.7. δ) Όταν ο πελάτης είναι οργανισμός μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (ΟΜΚΧ), οι επιχειρήσεις θα πρέπει να εφαρμόζουν τα κριτήρια που καθορίζονται στο παράρτημα.

Προστίθεται το ακόλουθο παράρτημα:

Παράρτημα: Πελάτες που είναι οργανισμοί μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα

1. Κατά την αρχική αξιολόγηση του προφίλ κινδύνου ενός πελάτη ή υποψήφιου πελάτη που είναι ΟΜΚΧ, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι κατανοούν επαρκώς τη διακυβέρνηση του ΟΜΚΧ, τον τρόπο χρηματοδότησής του, τις δραστηριότητές του, τον τόπο λειτουργίας του και τους δικαιούχους του. Δεδομένου ότι δεν εκτίθενται όλοι οι ΟΜΚΧ κατά τρόπο παρόμοιο στον κίνδυνο ΞΧ/ΧΤ, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να λαμβάνουν μέτρα ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου προκειμένου να κατανοήσουν:
 - α) ποιος ελέγχει τον πελάτη και ποιοι είναι οι πραγματικοί δικαιούχοι του. Στο πλαίσιο αυτό, οι επιχειρήσεις πρέπει να εξακριβώνουν την ταυτότητα των καταπιστευματοδόχων του ΟΜΚΧ ή ισοδύναμων προσώπων, των μελών του διοικητικού του οργάνου και κάθε άλλου προσώπου που ασκεί έλεγχο ή επιρροή στον ΟΜΚΧ. Για τον σκοπό αυτό, οι επιχειρήσεις πρέπει να ανατρέχουν σε πληροφορίες όπως το νομικό καθεστώς του ΟΜΚΧ, την περιγραφή της δομής διακυβέρνησης του ΟΜΚΧ και/ή στον κατάλογο με τα στοιχεία του/των νομικού/-ών εκπροσώπου/-ων.
 - β) τον τρόπο με τον οποίο χρηματοδοτείται ο ΟΜΚΧ (ιδιωτικές δωρεές, δημόσια κονδύλια κ.λπ.). Για τον σκοπό αυτό, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ανατρέχουν σε πληροφορίες σχετικά με τη βάση των χορηγιών, τις πηγές χρηματοδότησης και τις μεθόδους άντλησης κεφαλαίων, π.χ. ετήσιες εκθέσεις και οικονομικές καταστάσεις.
 - γ) ποιοι είναι οι στόχοι των δραστηριοτήτων του πελάτη. Για τον σκοπό αυτό, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ανατρέχουν σε πληροφορίες όπως η δήλωση αποστολής του πελάτη, ο κατάλογος των προγραμμάτων και των συναφών προϋπολογισμών, δραστηριοτήτων και υπηρεσιών που παρέχονται.
 - δ) ποιες κατηγορίες δικαιούχων επωφελούνται από τις δραστηριότητες του πελάτη (π.χ. πρόσφυγες, νομικές οντότητες που λαμβάνουν βοήθεια μέσω των υπηρεσιών του ΟΜΚΧ ή παρόμοιες υπηρεσίες). Τα έγγραφα που συγκεντρώνονται για τον σκοπό αυτόν μπορεί να περιλαμβάνουν δηλώσεις αποστολής ή έγγραφα σχετικά με την εκστρατεία.
 - ε) ποιες συναλλαγές είναι πιθανόν να ζητήσει ο ΟΜΚΧ με βάση τους στόχους και το προφίλ δραστηριοτήτων του, συμπεριλαμβανομένης της πληρωμής του προσωπικού ή των παρόχων υπηρεσιών στο εξωτερικό, καθώς και την αναμενόμενη συχνότητα, το μέγεθος και τον γεωγραφικό προορισμό των εν λόγω συναλλαγών. Για τον σκοπό αυτό, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ανατρέχουν σε πληροφορίες όπως οργανογράμματα, επεξηγήσεις της οργανωτικής δομής του ΟΜΚΧ, κατάλογο των δικαιοδοσιών στις οποίες αμείβεται το προσωπικό και τον αριθμό υπαλλήλων που πρέπει να πληρωθούν σε καθεμία από αυτές.
 - στ) πού υλοποιεί τα προγράμματα και/ή διεξάγει τις δραστηριότητές του ο ΟΜΚΧ, ιδίως αν ο ΟΜΚΧ διεξάγει τις δραστηριότητές του μόνο σε εγχώριο επίπεδο ή σε άλλες δικαιοδοσίες που συνδέονται με υψηλότερους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ και σε τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου. Για τον σκοπό αυτό, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να ανατρέχουν σε πληροφορίες όπως κατάλογο όλων των προγραμμάτων, δραστηριοτήτων και υπηρεσιών που παρέχει ο

ΟΜΚΧ, καθώς και κατάλογο των γεωγραφικών περιοχών που εξυπηρετούνται, συμπεριλαμβανομένων της έδρας του και των περιοχών διεξαγωγής επιχειρησιακών δραστηριοτήτων. Οι επιχειρήσεις πρέπει επίσης να αξιολογούν, για τους σκοπούς της κατευθυντήριας γραμμής 8, εάν οι συναλλαγές του ΟΜΚΧ είναι πιθανό να περιλαμβάνουν την εκτέλεση πληρωμών σε ίδρυμα τρίτης χώρας.

Παράγοντες κινδύνου

2. Κατά τον προσδιορισμό του κινδύνου που συνδέεται με πελάτες οι οποίοι είναι ΟΜΚΧ, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τουλάχιστον τους ακόλουθους παράγοντες κινδύνου και να τους αξιολογούν ανάλογα με τον βαθμό κινδύνου:

Διακυβέρνηση και άσκηση ελέγχου

- α) Έχει ο ΟΜΚΧ νομικό καθεστώς σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο ή το εθνικό δίκαιο άλλου κράτους μέλους; Υπάρχουν έγγραφα που καθορίζουν τους όρους διακυβέρνησής του και προσδιορίζουν τους καταπιστευματοδόχους, τα μέλη του διοικητικού του οργάνου ή άλλα άτομα που ασκούν έλεγχο στον ΟΜΚΧ;
- β) Η νομική δομή του ΟΜΚΧ απαιτεί, για τη σύστασή του, την απόδειξη της διαχειριστικής ικανότητας του ταμιά ή των διαχειριστών του;
- γ) Η νομική δομή του ΟΜΚΧ απαιτεί την ετήσια δημοσιοποίηση των οικονομικών καταστάσεων;

Φήμη/ ευρήματα δυσμενών δημοσιευμάτων

- δ) Σε ποιο βαθμό είναι δύσκολο για τις επιχειρήσεις να αποδείξουν την καλή φήμη του ΟΜΚΧ και των διευθυντικών στελεχών του; Υπάρχει κάποιος εύλογος λόγος για τον οποίο αυτό μπορεί να είναι δύσκολο, όπως το ότι ο ΟΜΚΧ συστάθηκε πρόσφατα, για παράδειγμα κατά τους τελευταίους 12 μήνες;
- ε) Έχει συνδεθεί ο ΟΜΚΧ από συναφείς, αξιόπιστες και ανεξάρτητες πηγές με εξτρεμισμό, εξτρεμιστική προπαγάνδα ή τρομοκρατικές συμπάθειες και δραστηριότητες;
- στ) Έχει εμπλακεί ο ΟΜΚΧ σε παραβάσεις ή εγκληματικές δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων υποθέσεων που σχετίζονται με ΞΧ/ΧΤ, σύμφωνα με σχετικές, αξιόπιστες και ανεξάρτητες πηγές;

Τρόποι χρηματοδότησης:

- ζ) Η χρηματοδότηση του ΟΜΚΧ χαρακτηρίζεται από διαφάνεια και υποχρέωση λογοδοσίας ή είναι δύσκολο να εντοπιστεί; Τεκμηριώνει δημόσια τις πηγές χρηματοδότησής του και υπόκεινται αυτές σε εξωτερικούς ελέγχους;
- η) Οι τρόποι χρηματοδότησης του ΟΜΚΧ ενέχουν κινδύνους ΞΧ/ΧΤ; Βασίζεται εξ ολοκλήρου ή σε μεγάλο βαθμό σε δωρεές μετρητών, κρυπτοστοιχεία ή συμμετοχική χρηματοδότηση;

Ή μήπως οι πηγές χρηματοδότησης του ΟΜΚΧ διοχετεύονται μέσω του συστήματος πληρωμών;

- θ) Ο ΟΜΚΧ χρηματοδοτείται εν μέρει ή σε μεγάλο βαθμό από ιδιώτες δωρητές ή δωρητές από δικαιοδοσίες που συνδέονται με υψηλότερους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ ή τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου που έχουν προσδιοριστεί ως χώρες με στρατηγικές ανεπάρκειες στο εθνικό τους σύστημα ΚΞΧ/ΧΤ;

Δραστηριότητες σε δικαιοδοσίες που συνδέονται με υψηλότερους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ και με τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου

- ι) Ο ΟΜΚΧ λειτουργεί ή παρέχει βοήθεια σε δικαιοδοσίες που συνδέονται με υψηλότερους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ (όπως αξιολογούνται με βάση τους παράγοντες κινδύνου που παρουσιάζονται στον τίτλο Ι των παρουσών κατευθυντήριων γραμμών) ή σε τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου (όπως προσδιορίζονται από την Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 9 παράγραφος 2 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849) ή σε ζώνες συγκρούσεων;

- ια) Σε αυτές τις περιπτώσεις, στηρίζεται ο ΟΜΚΧ σε τρίτους ή μεσάζοντες για την εκτέλεση των δραστηριοτήτων του και είναι σε θέση να εξηγήσει τη φύση των παρεχόμενων υπηρεσιών; Στο πλαίσιο αυτό, είναι ο ΟΜΚΧ σε θέση να παρακολουθεί και να έχει επαρκή εποπτεία όσον αφορά την παροχή υπηρεσιών από τα εν λόγω τρίτα μέρη;

- ιβ) Είναι πιθανό η επιχειρηματική σχέση με τον ΟΜΚΧ να περιλαμβάνει την εκτέλεση συναλλαγών με ίδρυμα πελάτη που βρίσκεται σε δικαιοδοσίες οι οποίες συνδέονται με υψηλότερους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ ή σε τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου;

3. Οι επιχειρήσεις θα πρέπει επίσης να εξετάζουν τουλάχιστον τους ακόλουθους παράγοντες που ενδέχεται να συμβάλλουν στη μείωση των κινδύνων:

- α) Οι ρόλοι και οι αρμοδιότητες του διοικητικού οργάνου του ΟΜΚΧ και των διευθυντικών στελεχών του τεκμηριώνονται σαφώς.

- β) Ο ΟΜΚΧ υποχρεούται εκ του νόμου να δημοσιοποιεί τις οικονομικές καταστάσεις του σε ετήσια βάση ή να εκδίδει ετήσια έκθεση που προσδιορίζει τις πηγές χρηματοδότησης, τον κύριο σκοπό των δραστηριοτήτων του ΟΜΚΧ και τις κατηγορίες δικαιούχων των προγραμμάτων του.

- γ) Ο ΟΜΚΧ μπορεί να αποδείξει ότι υπόκειται ή ότι έχει υποβληθεί σε ανεξάρτητες αξιολογήσεις ή εξωτερικούς ελέγχους.

- δ) Ο ΟΜΚΧ έχει καλή φήμη στη δημόσια σφαίρα σύμφωνα με συναφείς, αξιόπιστες και ανεξάρτητες πηγές.

- ε) Ο ΟΜΚΧ λαμβάνει χρηματοδότηση από κυβερνήσεις, υπερεθνικούς ή διεθνείς οργανισμούς που δεν συνδέονται με τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου ή με δικαιοδοσίες με

υψηλότερους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ, η δε πηγή των κεφαλαίων του μπορεί να προσδιοριστεί σαφώς.

- στ) Ο ΟΜΚΧ δεν έχει δεσμούς με τρίτες χώρες υψηλού κινδύνου ή, εάν έχει, μπορεί να αποδείξει ότι έχει λάβει κατάλληλα μέτρα για τον μετριασμό των κινδύνων ΞΧ/ΧΤ (για παράδειγμα, με τον ορισμό του προσωπικού που είναι υπεύθυνο για τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις για την ΚΞΧ/ΧΤ ή τον σχεδιασμό διαδικασιών για τον προσδιορισμό των κατηγοριών δικαιούχων του ΟΜΚΧ και την αξιολόγηση των κινδύνων ΞΧ/ΧΤ που συνδέονται με αυτούς).
- ζ) Οι δραστηριότητες του ΟΜΚΧ και οι δικαιούχοι δεν τον εκθέτουν σε υψηλότερους κινδύνους ΞΧ/ΧΤ.
- η) Ο ΟΜΚΧ παρέχει συνδρομή και υποστήριξη σε άτομα μόνο μέσω άμεσης υλικής βοήθειας, όπως η παροχή εξοπλισμού πληροφορικής ή ιατροτεχνολογικών προϊόντων.

4. Σε περίπτωση που ο ΟΜΚΧ διεξάγει δραστηριότητες σε δικαιοδοσίες που υπόκεινται σε κυρώσεις της ΕΕ ή του ΟΗΕ, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να εξακριβώνουν κατά πόσον ο ΟΜΚΧ επωφελείται από διατάξεις που σχετίζονται με την ανθρωπιστική βοήθεια και από παρεκκλίσεις στα καθεστώτα οικονομικών κυρώσεων ΕΕ/ΟΗΕ, όπως εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις για ανθρωπιστικούς λόγους. Κατά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τον τρόπο εξυπηρέτησης των εν λόγω πελατών και σύμφωνα με τις υποχρεώσεις τους όσον αφορά τη δέσμευση περιουσιακών στοιχείων, οι επιχειρήσεις πρέπει να διαθέτουν αποδεικτικά στοιχεία που να παρέχουν εύλογη βεβαιότητα ότι ο ΟΜΚΧ ασκεί τις δραστηριότητές του σε αυτές τις δικαιοδοσίες σύμφωνα με τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο καθεστώς ή ότι επωφελείται από παρέκκλιση που έχει χορηγηθεί από σχετική αρμόδια αρχή.

5. Για σκοπούς αρχικού ελέγχου και καθ' όλη τη διάρκεια της επιχειρηματικής σχέσης μετά την έναρξή της, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να λαμβάνουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για την κατανόηση του τρόπου λειτουργίας και διεξαγωγής των δραστηριοτήτων του ΟΜΚΧ. Οι επιχειρήσεις που είναι πιθανό να έχουν πελάτες ΟΜΚΧ, για παράδειγμα επειδή παρέχουν υπηρεσίες μεταφοράς χρημάτων ή υπηρεσίες τρεχούμενων λογαριασμών, θα πρέπει να εξετάζουν το ενδεχόμενο δημιουργίας ειδικού σημείου επαφής για τη συγκεκριμένη κατηγορία πελατών, ώστε να κατανοούν δεόντως τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του συγκεκριμένου τομέα.